

Časopis pro pěstování matematiky

Karel Zimmermann

Prof. RNDr. Josef Bílý, CSc., zemřel

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 96 (1971), No. 2, 222--224

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/108516>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1971

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

PROF. RNDr. JOSEF BÍLÝ, CSc., ZEMŘEL

KAREL ZIMMERMANN, Praha

Dne 4. října 1970 zemřel mř. profesor RNDr. JOSEF BÍLÝ, CSc. Jeho odchod znamená zejména pro oblast aplikované matematiky a matematické statistiky velkou ztrátu.

Prof. Bílý se narodil 31. srpna 1905 ve Vestci, okres Písek. V letech 1917–1925 studoval na českém státním gymnasiu v Českých Budějovicích. V letech 1925–1927 absolvoval tzv. učebný běh pro pojistnou techniku na ČVUT v Praze. V letech 1927–1932 studoval na přírodovědecké fakultě Karlovy university, obor matematika a matematická statistika. Doktorát přírodních věd získal v prosinci 1933 (rigorosum z matematické analýzy a algebry). Prof. Bílý pracoval pak řadu let před válkou i po

osvobození jako matematik na ministerstvu financí. Současně působil externě na tehdejší stolici aplikované matematiky na přírodovědecké fakultě UK, která později přešla v katedru matematické statistiky na MFF UK. V roce 1968 byl jmenován mimořádným profesorem matematiky.

Působení prof. Bílého bylo velmi všestranné. Konal kursovní přednášky z pojistné matematiky, matematické statistiky, ekonometrie i z numerické matematiky. Vedl řadu speciálních výběrových přednášek a seminářů. S jeho významnou pomocí byl založen na MFF ekonomický směr studia matematické statistiky.

Významně se podílel na vybudování Centra numerické matematiky při MFF, kde řadu let byl vědeckým sekretářem. Značný byl i jeho podíl při vzniku mnoha nových pracovišť, časopisů a komisí matematicko-ekonomického charakteru.

Prof. Bílý byl svým zaměřením statistik a matematický ekonom, který ve své výzkumné činnosti používal výhradně striktních úvah založených na klasické a moderní matematice. Byl všeobecně uznávanou autoritou v oboru matematických a matematicko-statistických metod v ekonomii. Měl však i rozsáhlé znalosti v oboru matematické ekonomie, pojistné a finanční matematiky i v teoretických matematických

disciplínách. Tyto neobyčejně široké znalosti a mimo to i vynikající pedagogické vlastnosti a osobní obětavost učinily z prof. Bílého velmi úspěšného vysokoškolského učitele. Bez nadsázky lze říci, že naprostá většina matematiků mladší a střední generace, kteří se zabývají ekonomickými aplikacemi, jsou více či méně jeho žáky. Totéž platí i o mnoha ekonomech, kteří se jeho prostřednictvím seznamovali s matematickými a statistickými metodami.

Všechny vědecké práce prof. Bílého, jejichž seznam je níže uveden, mají vysokou odbornou úroveň. Jak starší tak i novější práce odpovídají nejmodernějším požadavkům také po stránce sepětí vědeckovýzkumné činnosti s praxí. Jeho práce byly vesměs inspirovány praktickými problémy a měly i široký ohlas v zahraničí. Tak např. práce [1] a [3] se věnují zobecnění teorie odpisů na případ ceny měnící se s časem (práci [3] byl věnován obsáhlý referát v „Mathematical Reviews“). Práce [2] vyšla z ekonomického podnětu, ale má význam i pro numerickou matematiku. Další práce se týkají teorie obnovy resp. životnosti věcí ([5], [11]) atd.

V osobě prof. Josefa Bílého ztrácí celá řada pracovníků v teoretickém i aplikovaném výzkumu v oblasti ekonomicko-matematických metod dobrého a laskavého rádce a přítele, který je dokázal v jejich práci vždy správně orientovat a byl pro ně vzorem nejen jako vynikající vědecký pracovník, ale i jako charakterní a čestný člověk vysokých morálních kvalit. Tyto jeho vlastnosti často způsobovaly, že v těžkých obdobích, která prožíval, nebyla jeho životní cesta vždy bez překážek a jeho vysoké osobní i odborné kvality nebyly dosud plně doceněny.

SEZNAM PRACÍ PROF. RNDr. JOSEFA BÍLÉHO, CSc.

- [1] Généralisations des formules d'amortissement. *Aktuárské vědy*, 4 (1933).
- [2] Solution of a system of linear equations with large coefficients in the diagonal. *Aktuárské vědy* 8 (1948).
- [3] Sinking funds. *Věstník Královské české společnosti nauk, třída matematicko-přírodovědecká*, ročník 1948, čís. VI.
- [4] Eugen Bunickij zemřel. *Časopis pro pěstování matematiky*, 78 (1953).
- [5] Měření životnosti věcí za provozních podmínek. *Porkoky matematiky, fyziky a astronomie*, 2 (1957).
- [6] Společně s M. Fiedlerem a F. Nožičkou: Die Graphentheorie in Anwendung auf das Transportproblem. *Czechoslovak Mathematical Journal*, 8 (83) (1958).
- [7] Markovův řetězec vedoucí ke konvoluci binomických rozložení a ke kumulovanému binomickému rozložení. *Časopis pro pěstování matematiky*, 84 (1959).
- [8] Složená Poissonova rozložení. *Časopis pro pěstování matematiky*, 84 (1959).
- [9] Ekonomické aplikace rozkladu přírůstku funkce několika proměnných na přírůstky způsobené změnami v jednotlivých proměnných. *Statistika a demografie*, II (1961).
- [10] K sedmdesátým narozeninám prof. RNDr. Ladislava Truksy. *Časopis pro pěstování matematiky*, 86 (1961).

- [11] Náhodné procházky po mřížových bodech simplexových sítí a jejich užití v teorii obnovy. *Statistika a demografie, III* (1963).
- [12] K problémům aplikace matematiky v ekonomii. Sborník „Přehled vědecké a pedagogické práce kateder marxismu-leninismu“, 65, příl. 3.
- [13] Spolu s J. Habrem, J. Skolkou, A. Ter-Manualiancem, L. Unčovským a J. Vlčkem: „Kybernetika a ekonomie“. Sborník „Kybernetika a její využití“ (1965).

ZPRÁVA O TÝDENNÍ NÁVŠTĚVĚ POLSKÉ AKADEMIE VĚD V RÁMCI RECIPROCITY

Ve dnech 29. 11. 1970 až 5. 12. 1970 byl v rámci reciprocity RNDr. Petr Kratochvíl (z Matematického ústavu ČSAV v Praze) hostem Polské akademie nauk. Čtyři dny strávil ve Varšavě a zbývající tři dny ve Vratislavi. Během svého varšavského pobytu postupně hovořil o stavu matematického života v Polsku a Československu s prof. Kuratowským, prof. Sikorským, doc. Engelkingem a dr. Kircho. V delším rozhovoru s prof. Lošem byl seznámen s některými výsledky (ze základů teorie pravděpodobnosti) polských matematiků. Matematický ústav PAN je umístěn ve 2. poschodí staré budovy Polytechniky v klidné postranní uličce poblíž centra Varšavy. Zdá se, že vědeckí pracovníci mají své pracovníky na školách nebo pracují doma, neboť v ústavu jsou kromě místností administrativy a knihovny (a soc. zař.) pouze konzultační a seminární místnosti. Knihovna ústavu je zařízena prostě a účelně. Nákup a výběr knih je zřejmě pečlivý. Osvědčení nakladatelé a série (North Holland, Van Nostrand University Series resp. Mathematical Studies atd.) jsou zřejmě objednávaní automaticky a ve více exemplářích s minimálním zpožděním (nepřevyšujícím rok).

Ve Vratislavi shlédli P. Kratochvíl pracovní seminář o speciálních otázkách matematické statistiky (vedený doc. Kloneckým) a seminář oddělení reálných funkcí (který je veden prof. Marczewským), na kterém vyslechl zajímavý referát prof. Hartmana o jeho ročním pobytu v Paříži. Na algebraickém semináři (vedeném prof. Marczewským) referoval P. Kratochvíl na téma „*Pravděpodobnosti v universálních algebrách*“ o svých výsledcích. V rozhovoru s doc. Kloneckým byl informován o zajímavých teoretických výsledcích doc. Kloneckého, které byly inspirovány problémem rakoviny. Během svého polského pobytu pokračoval P. Kratochvíl v dobrých kontaktech mezi zájemci o algebru obou zemí a navázal kontakty mezi matematickými statistiky a specialisty v oboru teorie pravděpodobnosti (např. o účasti na konferencích a školách, o výměně studentů matematické statistiky). Závěrem lze konstatovat, že týdenní pobyt je příliš krátký na zvládnutí všech potřebných úkolů.

Petr Kratochvíl, Praha

DVA SVIATKY ČESKOSLOVENSKEJ ŠKOLSKEJ MATEMATIKY

V škol. roku 1970/71 sa dostáva do jubilejného XX. ročníka Matematická olympiáda. Pri tejto príležitosti se koná v ČSSR aj Medzinárodná matematická olympiáda. Jej XIII. ročník bude v dňoch 8. — 22. VII. 1971 v Žiline a v Bratislave. V Žiline, kde bude prebiehať vlastná súťaž, organizátori hodlajú usporiadať výstavu „20 rokov MO v ČSSR.“

Organizačný výbor prosí o zaslanie materiálov (hlavne fotografií) z doterajších ročníkov MO na adresu: RNDr. Ladislav Berger, Žilina-Závodie 196.

Za zaslanie, resp. zapožičanie materiálov pre výstavu vopred ďakujeme.

Prípravný výbor XIII. MMO